

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет

Кафедра цивільно-правових дисциплін

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Основи цивільного та сімейного права

підготовки бакалавра

спеціальності К9 Правоохоронна діяльність

освітньо-професійної програми Правоохоронна діяльність

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Основи цивільного та сімейного права» підготовки бакалавра, галузі знань К Безпека та оборона, спеціальності К9 Правоохоронна діяльність, за освітньо-професійною програмою Правоохоронна діяльність.

Розробник: Спесівцев Д. С., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат юридичних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (к.ю.н., доц. Фідря Ю. О.)

Силабус освітнього компонента затверджено
на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
протокол № 02 від 15 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: д.ю.н., проф. Духневич А. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань К Безпека та оборона, спеціальність К9 Правоохоронна діяльність, освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 24 год.
		Самостійна робота 40 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 6 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань К Безпека та оборона, спеціальність К9 Правоохоронна діяльність, освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1
		Семестр 2-ий
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 70 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова викладання		українська

II. Інформація про викладача

ШП Спесівцев Денис Сергійович

Науковий ступінь кандидат юридичних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Контактна інформація Spiesivtsev.Denys@vnu.edu.ua

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Цивільні і сімейні відносини є найбільш поширеними відносинами, що складаються у суспільстві. Це, своєю чергою, визначає ту обставину, що у межах правоохоронної діяльності суб'єкти правозастосування при виконанні своїх повсякденних професійних задач так чи інакше зіштовхуються з цивільними та сімейними правовідносинами. Здійснення превентивної діяльності, зокрема в економічній сфері, безпосередньо пов'язується з правовим аналізом конструкцій майнових цивільних відносин і специфікою їх динаміки; протидія сімейному насильству обумовлює необхідність встановлення факту перебування осіб у родинних зв'язках і з'ясування характеру таких зв'язків; виявлення ознак так званих «білоколірцевих» кримінальних правопорушень (англ. *White-collar crimes*) визначає необхідність дослідження обставин, які дуже часто мають місце саме у межах урегульованих цивільним законодавством майнових відносин;

Усі ці складові правоохоронної діяльності і не тільки вони визначають необхідність суб'єкта правозастосування здійснювати кваліфікацію юридично важливих для охорони суб'єктивних прав і правопорядку обставин у тому числі з позицій нормативних положень цивільного і сімейного законодавства.

Цивільне законодавство регулює особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, що забезпечує поширення правового впливу нормативних положень цієї галузі права на значний обсяг суспільних зв'язків, що виникають, змінюються та припиняються між фізичними та юридичними особами. Нормами цивільного права врегульовуються відносини, пов'язані з народженням та смертю фізичних осіб, виникненням та припиненням юридичних осіб, відносини власності, відносини, пов'язані з володінням та користуванням речами, що належать іншим особам. Цивільне законодавство визначає порядок використання договору як інструменту регулювання відносин між учасниками приватних правовідносин, встановлює форми договорів, висуває вимоги до їх змісту, окреслює характер суспільних зв'язків, що врегульовуються договором. До предмету правового регулювання цивільного права також включаються суспільні відносини, пов'язані із відшкодуванням завданої майнової та моральної шкоди, відносини з приводу результатів інтелектуальної діяльності людей, відносини спадкування тощо.

Своєю чергою положення сімейного законодавства визначають засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів.

У зв'язку з цим обізнаність суб'єкта правоохоронної діяльності щодо відповідного нормативного матеріалу дозволить йому орієнтуватися у специфіці цивільно-правових і сімейно-правових конструкцій та процесів, ефективно і вірно здійснювати кваліфікацію юридично важливих обставин правової реальності як з точки зору положень приватних, так і публічних галузей права, а тому у цілому підвищуватиме його професійну ефективність та конкурентоспроможність.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента полягає у забезпеченні засвоєння здобувачами освіти основних знань щодо цивільного права як галузі права, науки та освітнього компонента, особливостей цивільно-правового регулювання суспільних відносин, специфіки цивільно-правових конструкцій, феноменів та процесів, а також теоретичних і прикладних аспектів виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин, у тому числі в аспекті правоохоронної функції держави, а також правоохоронної діяльності суб'єктів правозастосування.

Поставлена мета обумовлює такі основні завдання:

- визначити особливості цивільного та сімейного права як к галузі права, сфери юридичної науки і освітні компоненти;
- встановити специфіку джерел цивільного та сімейного права;
- охарактеризувати конструкцію цивільного правовідношення і, зокрема його структурних елементів;
- проаналізувати підстави і порядок здійснення, охорони та захисту суб'єктивних цивільних прав;
- проаналізувати структурні та динамічні особливості цивільних правовідносин власності;
- охарактеризувати правову природу похідних (обмежених) речових прав на нерухоме майно;
- розглянути особливості структури і динаміки цивільних правовідносин інтелектуальної власності;
- проаналізувати основні аспекти цивільно-правового регулювання спадкових відносин;
- охарактеризувати основні положення щодо цивільних зобов'язань (поняття, види, суб'єктний склад, основні динамічні прояви тощо);
- визначити особливості цивільно-правового регулювання зобов'язань з передачі майна у власність;
- окреслити основні аспекти цивільно-правового регулювання зобов'язань з передачі майна у користування;
- встановити особливості цивільно-правового регулювання зобов'язань з виконання робіт та надання послуг;
- проаналізувати цивільно-правове регулювання недоговірних зобов'язань;
- розкрити правову природу сімейних відносин, а також шлюбу;
- визначити зміст суб'єктивних прав та обов'язків подружжя;
- розглянути суб'єктивні права та обов'язки батьків і дітей, інших членів сім'ї та родичів;
- проаналізувати особливості улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за законодавством України.

3. Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills.

За підсумками вивчення ОК «Основи цивільного та сімейного права» у здобувачів освіти повинен бути сформований відповідний набір компетентностей та досягнуті відповідні результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК6	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
ЗК7	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК8	Здатність приймати обґрунтовані рішення
ЗК10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
ЗК12	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Спеціальні компетентності (СК):

СК3	Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ
СК4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел
СК5	Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
СК12	Здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності
СК16	Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури

Вказані спеціальні компетентності формуються із урахуванням предмету вивчення ОК «Основи цивільного та сімейного права».

Очікуваними результатами вивчення даного освітнього компонента є:

РН1	Розуміти історичний, соціальний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.
РН3	Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.
РН7	Взаємодіяти із суб'єктами забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, а також здійснювати комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.
РН10	Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
РН11	Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Під час вивчення освітнього компонента здобувачі набудуть таких soft skills:

- логічне мислення
- вміння спостерігати і виявляти суть
- навички нестандартного мислення
- вміння створювати домовленості, союзи, угоди
- позитивне мислення

- емоційний інтелект
- чемність і ввічливість
- вміння знаходити і працювати з інформацією

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальні положення про цивільне та сімейне право. Основи загальної частини цивільного права.						
Тема 1. Цивільне право та сімейне право як галузі права. Цивільні правовідносини	7	2	2	3		10 ДС+Т+ РЗ/К
Тема 2. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних цивільних прав	12	2	4	5	1	10 ДС+ РЗ/К
Тема 3. Право власності та інші речові права. Право інтелектуальної власності	9	2	2	4	1	10 ДС+ РЗ/К +ПСП
Тема 4. Спадкове право	7	2	2	3		10 ДС+ РЗ/К
Разом за модулем 1	35	8	10	15	2	40
Змістовий модуль 2. Основи особливої частини цивільного права						
Тема 5. Загальні положення про зобов'язання	12	2	4	5	1	10 ДС+Т+ РЗ/К
Тема 6. Зобов'язання з передачі майна у власність та у користування	9	2	2	4	1	10 ДС+ РЗ/К
Тема 7. Зобов'язання з виконання робіт та надання послуг	8	2	2	4		10 ДС+ РЗ/К
Тема 8. Недоговірні зобов'язання	8	2	2	4		10 ДС+ РЗ/К+Т
Разом за модулем 2	37	8	10	17	2	40
Змістовий модуль 3. Основи сімейного права						
Тема 9. Сімейні правовідносини. Шлюб. Права та обов'язки подружжя та членів сім'ї	9	2	2	4	1	10 ДС+ РЗ/К
Тема 10. Улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	9	2	2	4	1	10 ДС+ РЗ/К
Разом за модулем 3	18	4	4	8	2	20
						Бал
Всього годин / Балів	90	20	24	40	6	100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальні положення про цивільне та сімейне право. Основи загальної частини цивільного права.						
Тема 1. Цивільне право та сімейне право як галузі права. Цивільні правовідносини	11	1		9	1	
Тема 2. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних цивільних прав	7		1	5	1	20 ДС+ РЗ/К
Тема 3. Право власності та інші речові права. Право інтелектуальної власності	12	1	1	9	1	20 ДС+ РЗ/К +ПСП
Тема 4. Спадкове право	6			5	1	
Разом за модулем 1	36	2	2	28	4	40
Змістовий модуль 2. Основи особливої частини цивільного права						
Тема 5. Загальні положення про зобов'язання	8	1	1	5	1	20 ДС+Т+ РЗ/К
Тема 6. Зобов'язання з передачі майна у власність та у користування	10			9	1	
Тема 7. Зобов'язання з виконання робіт та надання послуг	11		1	9	1	20 ДС+ РЗ/К
Тема 8. Недоговірні зобов'язання	6			5	1	
Разом за модулем 2	35	1	2	28	4	40
Змістовий модуль 3. Основи сімейного права						
Тема 9. Сімейні правовідносини. Шлюб. Права та обов'язки подружжя та членів сім'ї	13	1	2	9	1	20 ДС+ РЗ/К
Тема 10. Улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	6			5	1	
Разом за модулем 3	19	1	2	14	2	20
						Бал
Всього годин / Балів	90	4	6	70	10	100

* **Форми контролю:** ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, ПСП – пошук судової практики тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Формами самостійної роботи здобувача з ОК «Основи цивільного та сімейного права» є: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу (презентації лекцій, письмові

конспекти лекцій); вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до виступу на практичних заняттях; опрацювання опублікованих у фахових та інших виданнях статей з обраної теми; підготовка (написання) письмових робіт – реферату, розв’язування задач (кейсів), що включає підбір необхідних джерел інформації та їх опрацювання; написання й редагування тексту; належне його оформлення.

Завдання для самостійної роботи розробляються на кожен навчальний рік окремо з урахуванням змін до законодавства. Завдання для самостійної роботи входять до плану практичного заняття кожної теми і доступні для здобувачів освіти на платформі Google Classroom.

Завдання до самостійної роботи не оцінюються окремо. Контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем освіти, здійснюється під час проведення практичних занять, а також під час заліку.

Для денної форми навчання

За темою 1. Цивільне право та сімейне право як галузі права, сфери юридичної науки і освітні компоненти. Цивільні правовідносини (3 години)

Функції та принципи цивільного права

Поняття та види актів цивільного законодавства

За темою 2. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних цивільних прав (5 годин)

Види способів захисту цивільних прав

Умови цивільно-правового захисту

За темою 3. Право власності та інші речові права. Право інтелектуальної власності (4 години)

Суб'єкти, об'єкти та зміст права власності

Момент набуття права власності

Права автора: правова природа, види, строк чинності. Суміжні права

Припинення виключних прав на об'єкти промислової власності

За темою 4. Спадкове право (4 години)

Поняття та значення спадкування

Право на обов'язкову частку у спадщині

Відмова від спадщини

За темою 5. Загальні положення про зобов'язання (5 годин)

Підстави виникнення зобов'язань. Учасники (суб'єкти) зобов'язань

Поняття і загальні умови виконання зобов'язань

За темою 6. Зобов'язання з передачі майна у власність та у користування (4 години)

Договір міни

Договір прокату

За темою 7. Зобов'язання з виконання робіт та надання послуг (4 години)

Договір доручення

Договір факторингу

За темою 8. Недоговірні зобов'язання (4 години)

Цивільні правовідносини з публічної обіцянки винагороди

Зобов'язання з вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення

За темою 9. Сімейні правовідносини. Шлюб. Права та обов'язки подружжя та членів сім'ї (4 години)

Шлюбний договір

Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів

Майнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів

За темою 10. Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (4 години)

Опіка та піклування
Патронат

Для заочної форми навчання

За темою 1. Цивільне право та сімейне право як галузі права, сфери юридичної науки і освітні компоненти. Цивільні правовідносини (9 годин)

Поняття та види актів цивільного законодавства
Види цивільних правовідносин
Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин
Місце цивільних правовідносин у системі урегульованих правом суспільних відносин

За темою 2. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних цивільних прав (5 годин)

Поняття та порядок здійснення суб'єктивного цивільного права
Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав
Співвідношення охорони та захисту цивільних прав
Поняття охорони цивільних прав і її види
Поняття захисту цивільних прав і його мета
Поняття способів та засобів захисту цивільних прав
Види способів захисту цивільних прав
Умови цивільно-правового захисту

За темою 3. Право власності та інші речові права. Право інтелектуальної власності (9 годин)

Здійснення права власності
Момент набуття права власності
Право спільної власності
Об'єкти права промислової власності
Об'єкти права промислової власності
Правова охорона прав промислової власності. Охоронні документи
Припинення виключних прав на об'єкти промислової власності

За темою 4. Спадкове право (5 годин)

Поняття та значення спадкування
Відкриття спадщини. Спадкова маса
Спадковий договір
Заповіт: поняття, зміст, форма
Право на обов'язкову частку у спадщині
Недійсність заповіту
Поняття спадкування за законом та коло спадкоємців за законом
Розподіл спадщини між спадкоємцями
Прийняття спадщини
Відмова від спадщини

За темою 5. Загальні положення про зобов'язання (5 годин)

Підстави виникнення зобов'язань. Учасники (суб'єкти) зобов'язань
Поняття і загальні умови виконання зобов'язань
Припинення зобов'язання

За темою 6. Зобов'язання з передачі майна у власність та у користування (9 годин)

Договір купівлі-продажу та його різновиди
Договір міни
Договір дарування

Поняття та умови договору довічного утримання (догляду)
Загальні положення про договір найму (оренди)
Договір прокату
Найм (оренда) нерухомості
Найм (оренда) транспортного засобу
Договір лізингу
Поняття договору найму (оренди) житла
Договір позички

За темою 7. Зобов'язання з виконання робіт та надання послуг (9 годин)

Загальні положення про договір підряду
Договір побутового підряду
Договір будівельного підряду
Договір перевезення
Договір транспортного експедирування
Договір зберігання
Договір доручення
Договір управління майном
Договір страхування
Кредитний договір
Договір банківського вкладу
Договір факторингу

За темою 8. Недоговірні зобов'язання (5 годин)

Цивільні правовідносини з публічної обіцянки винагороди
Зобов'язання з вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення
Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи
Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи
Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи
Підстави та умови виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди

За темою 9. Сімейні правовідносини. Шлюб. Права та обов'язки подружжя та членів сім'ї (9 годин)

Елементи сімейних правовідносин
Особисті немайнові права та обов'язки подружжя
Шлюбний договір
Особисті права та обов'язки дітей
Правовідносини батьків та дітей з приводу майна
Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів

За темою 10. Улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (5 годин)

Форми улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування
Усиновлення
Опіка та піклування
Фактичне виховання
Патронат
Прийомна сім'я
Дитячий будинок сімейного типу

IV. Політика оцінювання

Відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 р. протокол № 8 Вченої ради (<https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/inline-files/2025-pro-potochne-i-pidsumk-otsinyuvannya.pdf>)

поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи, яка реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, дискусія, дебати, тести, тренінг, розв'язування задач/кейсів, індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, робота в малих групах, модульна контрольна робота/ контрольна робота, реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, пошук судової практики тощо.

Протягом поточної роботи здобувач освіти має набрати не менше 60 балів.

Максимальна кількість балів за поточний контроль – 100 балів.

Політика викладача щодо здобувача освіти:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувача освіти під час занять;
- своєчасне виконання завдань/робіт, щодо яких встановлено дедлайни.

Не допускається:

- ✓ пропуск занять без поважних причин;
- ✓ систематичні запізнення на заняття;
- ✓ користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативних актів та в інших навчальних цілях).

Розподіл балів відповідно до видів завдань у межах тем

Денна форма навчання

№ теми	Вид завдання	Кількість балів
1	ДС	4
	Т	3
	РЗ/К	3
2	ДС	2
	ДС	2
	РЗ/К	2
	РЗ/К	1
	РЗ/К	2
	РЗ/К	1
3	ДС	2
	РЗ/К	3
	РЗ/К	3
	ПСП	2
4	ДС	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	4
5	ДС	2
	ДС	2
	Т	1
	РЗ/К	2
	РЗ/К	1

№ теми	Вид завдання	Кількість балів
6	ДС	2
	РЗ/К	2
	РЗ/К	3
	РЗ/К	3
7	ДС	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	4
8	ДС	2
	Т	2
	РЗ/К	2
	РЗ/К	4
9	ДС	5
	РЗ/К	5
10	ДС	5
	РЗ/К	5

	РЗ/К	2
--	------	---

--	--	--

ДС – дискусія; РЗ/К – розв’язування задач/кейсів; Т – тестове завдання; ПСП – пошук судової практики.

Заочна форма навчання

№ теми	Вид завдання	Кількість балів
2	ДС	4
	ДС	4
	РЗ/К	4
	РЗ/К	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	2
3	ДС	4
	РЗ/К	8
	РЗ/К	8
5	ДС	4
	ДС	4
	Т	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	2
	РЗ/К	4

№ теми	Вид завдання	Кількість балів
7	ДС	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	4
8	ДС	2
	РЗ/К	4
	РЗ/К	4
9	ДС	5
	РЗ/К	5

ДС – дискусія; РЗ/К – розв’язування задач/кейсів; Т – тестове завдання; ПСП – пошук судової практики.

У випадку настання непередбачуваних обставин або виникнення потенційної загрози для здоров'я та життя учасників освітнього процесу у зв'язку з військовими подіями, епідеміями, епізоотіями чи іншими обставинами і запровадження у зв'язку з цим обмежень, пов'язаних з проведенням аудиторних занять, за умови продовження освітнього процесу з використанням засобів синхронного, асинхронного чи синхронно-асинхронного навчання за допомогою електронних сервісів та платформ, перерозподіл балів за темою практичного заняття може бути здійснений без внесення змін до цього силабусу, з урахуванням доцільності відмови від окремих форм контролю, наприклад дискусій.

У випадку, якщо за станом здоров'я, у силу фізіологічних особливостей чи інших обставин здобувач освіти не здатен виконати завдання у формі дискусії чи інші завдання, які передбачають використання вербальних навичок, перерозподіл балів за практичні завдання з відповідних тем для конкретного здобувача вищої освіти може бути здійснений лише у межах завдань, які не передбачають застосування відповідних навичок, якщо інше не встановлено нормативними положеннями законодавства України та актів Університету.

Види завдань і критерії поточного оцінювання

1. Дискусія

Цей вид завдання полягає у пропозиції здобувачам вищої освіти застосувати під час його відкритого аудиторного обговорення існуючі знання та/або результати ознайомлення з теоретичними і нормативно-правовими положеннями стосовно актуального теоретичного або практичного юридичного питання у межах теми заняття.

Завдання спрямовується на стимулювання здобувача вищої освіти до ознайомлення з відповідними теоретичними, а також нормативно-правовими положеннями стосовно відповідного питання, й критичного їх осмислення для формування власної обґрунтованої думки стосовно нього.

У межах аудиторних занять таке завдання передбачає проведення дискусії між здобувачами вищої освіти за чіткого модерування науково-педагогічним працівником і з обов'язковим підведенням підсумку останнім шляхом узагальнення існуючих підходів щодо вирішення відповідного питання у тому числі тих, що не були висвітлені здобувачами під час заняття.

Оцінювання участі у дискусії

0% від оцінки за завдання – здобувач проявляє повне незнання матеріалу або висловлює відмову від виконання завдання;

20% від оцінки за завдання – висловлення здобувачем освіти поодиноких загальновідомих обставин стосовно предмета дискусії, відсутність зауважень або додаткових аргументів до альтернативних позицій, висловлених іншими здобувачами;

40% від оцінки за завдання – висловлення здобувачем освіти поодиноких загальновідомих обставин стосовно предмета дискусії, висловлення зауважень або додаткових аргументів до альтернативних позицій, висловлених іншими здобувачами, які, однак, ґрунтуються на загальновідомих положеннях проблеми;

60% від оцінки за завдання – висловлення здобувачем освіти власної цілісно сформованої позиції щодо предмету дискусії, яка ґрунтується на осмисленні відповідного питання, критика альтернативних положень, яка однак, не супроводжується наведенням додаткових аргументів на користь власної позиції у силу недостатнього опрацювання літератури питання. Упущення важливих аспектів піднятої проблеми;

80% від оцінки за завдання – висловлення чітких аргументованих положень щодо предмету дискусії, вміння знаходити слабкі сторони аргументів інших учасників дискусії і наводити додаткові аргументи на підтвердження своєї позиції, однак упущення важливих аспектів піднятої проблеми, що відображається на рівні обґрунтування теоретичних положень.

100% від оцінки за завдання – активна участь у дискусії, висловлення чітких аргументованих положень щодо предмету дискусії, вміння знаходити слабкі сторони аргументів інших учасників дискусії і наводити додаткові аргументи на підтвердження своєї позиції, вміння визнавати слабкі сторони своєї позиції і формування у зв'язку з цим системних знань і більш твердих переконань стосовно предмету дискусії.

2. Розв'язування кейсу (задачі)

Цей вид завдання являє собою теоретичну задачу в основу якої покладено змодельований випадок, пов'язаний з набуттям, здійсненням або припиненням суб'єктивних цивільних прав, що може мати місце у практиці правореалізації і правозастосування або ж реальну практичну ситуацію, що мала місце у практиці і яка ставала предметом розгляду, зокрема вищих судових інстанцій та/або міжнародних судів.

В основі багатьох з пропонуванних у практикумі кейсів лежать справи, що ставали предметом розгляду вищих судових інстанцій України, у тому числі Великої Палати Верховного Суду та Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Також відносно багато задач відображають ситуації, які ставали предметом розгляду господарських судів, зокрема Вищого господарського суду України, а також Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду. Як відомо, у світлі особливостей вітчизняної правової системи господарські суди розглядають у тому числі цивільні за своєю суттю спори, тобто питання, що виникли у межах правовідносин, на які поширюється дія ЦК України, проте учасниками яких виступають суб'єкти, що здійснюють господарську діяльність. Високий рівень відповідальності цих судів перед бізнесом і суспільством сприяли глибокому осмисленню ними нормативних положень

цивільного права при вирішенні відповідних спорів. У зв'язку з чим принизити їх внесок у розвиток практики застосування цивільно-правових положень порівняно з Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду неможливо. Чого варта тільки започаткована і широко здійснювана Вищим господарським судом України практика складання оглядових листів з вирішення судами актуальних проблемних питань у тому числі цивільно-правового характеру, що складались у різних сферах суспільних відносин.

Здобувачу необхідно проаналізувати викладені у кейсі обставини, віднайти необхідне нормативне положення, що підлягає застосуванню до відповідної ситуації, визначити порядок його застосування і юридичні наслідки такого застосування або наслідки здійснення суб'єктивних цивільних прав, визначених відповідним положенням, а також, за можливості, знайти правову позицію вищої судової інстанції щодо відповідного питання.

Оцінювання розв'язування кейсу (задачі)

0% від оцінки за завдання – кейс не вирішено взагалі (здобувач не виконав вид завдання) або ж вирішив його повністю невірно;

30% від оцінки за завдання – здобувачем зроблено спробу вирішити кейс, проте запропоноване розв'язання містить вірну відповідь лише на частину питання;

50–75% від оцінки за завдання – запропоноване розв'язання кейсу у цілому є вірним, проте не містить під собою повного обґрунтування (окремі важливі аспекти питання не отримали висвітлення; не взяті до уваги окремі обставини, пов'язані з кейсом або ж здобувач відчуває складнощі з обґрунтуванням важливих динамічних або структурних аспектів розвитку).

100% від оцінки за завдання – здобувач повністю і комплексно вирішив кейс. Запропоноване вірне вирішення, що ґрунтується на положеннях чинного цивільного законодавства України та (або) судовій практиці вищих судових інстанцій й охоплює усі аспекти умов задачі;

3. Тестове завдання

Завдання передбачає надання здобувачем відповідей на короткі запитання з відповідної теми освітнього компонента. Якщо іншого не вказано у завданні, тест передбачає лише одну вірну відповідь на запитання.

Оцінювання тестового завдання

Якщо іншого не вказано у завданні, оцінці підлягає відповідь на кожне тестове запитання окремо. Сумарний бал за тестове завдання складається із суми балів, одержаних у ході відповіді на кожне тестове запитання окремо.

0% – тестове завдання виконане невірно (надана невірна відповідь)

100% – тестове завдання виконане вірно (надана вірна відповідь).

4. Пошук судової практики

Завдання передбачає проведення здобувачем освіти пошуку у Єдиному державному реєстрі судових рішень документа, який повністю відповідає вимогам завдання, а також проведення аналізу зафіксованої у ній правовій позиції.

Оцінювання результатів пошук судової практики

0% – завдання не виконане або здобувач освіти знайшов рішення, що повністю не відповідає умовам завдання

до 75% – знайдене судове рішення лише частково відповідає вимогам, встановленим завданням або здобувач вищої освіти знайшов рішення, що відповідає вимогам, проте відчуває складнощі з поясненням зафіксованої у ньому правової позиції;

100% – знайдене судове рішення повністю відповідає вимогам, встановленим завданням, а здобувач вищої освіти проявляє необхідні знання для пояснення зафіксованої у ньому правової позиції.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи цей ОК, здобувач освіти погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності, що передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>, а також у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

У межах освітнього процесу використання технологій штучного інтелекту здійснюється з урахуванням Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти (Міністерство цифрової трансформації України, МОН України, 2025). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf>

Політика щодо дедалайнів та перекладання.

Пропущені практичні заняття (незалежно від поважності причини) перекладаються шляхом виконання завдань практичного заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на практичних заняттях.

Пропуски на практичних заняттях та негативні оцінки (0 балів) можуть бути перекладені до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі (каб. В-319).

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОП, за якою він навчається.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК (Порядок визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 серпня 2024 року https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

Бали зарахування неформальної та інформальної освіти

Види активності здобувачів освіти	Кількість балів
Участь у всеукраїнських та міжнародних змаганнях Moot Court	до 20
Участь у роботі юридичної клініки “Ad ASTRA” згідно реєстру клініцистів	до 10
Участь у правопросвітніх заходах організованих громадськими організаціями в межах національних та міжнародних грантів	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали.

Відповідно до п 4.5. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 р. (протокол Вченої ради № 8) передбачено, що здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й *досягли значних результатів*, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

Науково-методичною комісією юридичного факультету затверджено систему бонусних балів, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК в обов'язку до 35 балів (протокол № 01 від 03 вересня 2025 р.).

Види студентської наукової та практичної активності	Кількість бонусних балів
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні категорії «Б» (у співавторстві із науковим керівником)	до 7 балів
Виступ з доповіддю на міжнародній, всеукраїнській науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозіуму та іншому науковому заході	до 5 балів
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 5 балів
Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 8 балів
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 10 балів

V. Підсумковий контроль

Згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26 червня 2025 року (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>)

підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершальних етапах. Він проводиться у формі модульного контролю, семестрового заліку та екзамену, атестації.

Підсумковий модульний контроль не планується, не проводиться з тих ОК, де

передбачено залік або обов'язкове складання екзамену.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного ОК на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), лабораторних занять (тощо), самостійної роботи, виконання ІНДЗ, контрольних робіт тощо.

Із тих ОК, де передбачено залік, модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Перелік питань до заліку

1. Історичні корені цивільного та сімейного права і основні етапи його еволюції. Поняття цивільного права приватноправової галузі
2. Предмет та метод цивільного права
3. Система цивільного права
4. Функції та принципи цивільного права
5. Поняття та види актів цивільного законодавства
6. Поняття та елементи цивільного правовідношення
7. Види цивільних правовідносин
8. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин
9. Місце цивільних правовідносин у системі урегульованих правом суспільних відносин
10. Поняття та порядок здійснення суб'єктивного цивільного права
11. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав
12. Співвідношення охорони та захисту цивільних прав
13. Поняття охорони цивільних прав і її види
14. Поняття захисту цивільних прав і його мета
15. Поняття способів та засобів захисту цивільних прав
16. Види способів захисту цивільних прав
17. Умови цивільно-правового захисту
18. Поняття і ознаки права власності. Право власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні
19. Суб'єкти, об'єкти та зміст права власності
20. Здійснення права власності
21. Види способів набуття права власності
22. Момент набуття права власності
23. Підстави припинення права власності
24. Право спільної власності
25. Похідні (обмежені) речові права

26. Сучасні теорії правової природи суб'єктивних цивільних прав на результати інтелектуальної діяльності людини
27. Система права інтелектуальної власності
28. Об'єкти та суб'єкти авторського права
29. Права автора: правова природа, види, строк чинності. Суміжні права
30. Об'єкти права промислової власності
31. Суб'єктивні цивільні права на об'єкти промислової власності
32. Правова охорона прав промислової власності. Охоронні документи
33. Припинення виключних прав на об'єкти промислової власності
34. Поняття та значення спадкування
35. Відкриття спадщини. Спадкова маса
36. Спадковий договір
37. Заповіт: поняття, зміст, форма
38. Право на обов'язкову частку у спадщині
39. Недійсність заповіту
40. Поняття спадкування за законом та коло спадкоємців за законом
41. Розподіл спадщини між спадкоємцями
42. Прийняття спадщини
43. Відмова від спадщини
44. Поняття та види зобов'язань
45. Підстави виникнення зобов'язань. Учасники (суб'єкти) зобов'язань
46. Способи заміни учасників зобов'язань
47. Поняття і загальні умови виконання зобов'язань
48. Види забезпечення виконання зобов'язань
49. Припинення зобов'язання
50. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язання
51. Договір купівлі-продажу та його різновиди
52. Договір міни
53. Договір дарування
54. Поняття та умови договору довічного утримання (догляду)
55. Загальні положення про договір найму (оренди)
56. Договір прокату
57. Найм (оренда) нерухомості
58. Найм (оренда) транспортного засобу
59. Договір лізингу
60. Поняття договору найму (оренди) житла
61. Договір позички
62. Загальні положення про договір підряду
63. Договір побутового підряду
64. Договір будівельного підряду
65. Договір перевезення
66. Договір транспортного експедирування
67. Договір зберігання
68. Договір доручення
69. Договір управління майном
70. Договір страхування
71. Кредитний договір
72. Договір банківського вкладу
73. Договір факторингу
74. Цивільні правовідносини з публічної обіцянки винагороди
75. Зобов'язання з вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення
76. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи

77. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи
78. Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи
79. Підстави та умови виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди
80. Поняття, характеристика і види сімейних правовідносин
81. Елементи сімейних правовідносин
82. Шлюб: поняття, порядок укладення, недійсність та припинення
83. Види прав та обов'язків подружжя
84. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя
85. Майнові права та обов'язки подружжя, а також осіб, шлюб між якими розірвано
86. Законний та договірний режими майна подружжя
87. Шлюбний договір
88. Концепція найкращих інтересів дитини як стрижневий елемент регулювання відносин батьків та дітей
89. Особисті немайнові права та обов'язки батьків щодо дитини
90. Особисті права та обов'язки дітей
91. Правовідносини батьків та дітей з приводу майна
92. Аліменти на дитину
93. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів
94. Майнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів
95. Форми улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування
96. Усиновлення
97. Опіка та піклування
98. Фактичне виховання
99. Патронат
100. Прийомна сім'я
101. Дитячий будинок сімейного типу

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

90-100 – здобувач освіти демонструє вільне володіння теоретичними питаннями, вміє переконливо, з посиланням на законодавство обґрунтовувати проблему, яку висвітлює; безпомилково дає відповіді на поставлені питання з посиланням на норми законодавства; вільно володіє термінологією;

82-89 – здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання відповідає повно, володіє термінологією, знає нормативно-правові акти, вміло їх застосовує при відповіді на питання, однак може допускати деякі неточності чи положення без їх доведеності;

75-81 – здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання може порушувати системність їх викладу, допускати окремі неточності, без їх доказовості, однак знає нормативно-правові акти, застосовує при відповіді на питання, володіє основними категоріями;

67-74 – здобувач освіти володіє більшістю теоретичними питаннями з предмету вивчення, володіє термінологією, знає нормативно-правові акти; однак не завжди може правильно та аргументовано застосувати норми законодавства при відповіді на питання;

60-66 – здобувач освіти не володіє більшістю теоретичними питаннями, однак знає основні категорії та нормативно-правові акти, але при відповіді на питання не обґрунтовує та не аргументує її;

1-59 – здобувач освіти володіє теоретичними питаннями поверхнево; знає окремі категорії та нормативно-правові акти, але не вміє правильно їх застосовувати під час відповіді на питання.

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Методичне забезпечення:

- 1.Спесівцев Д. С. Цивільне право : практикум. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 228 с.
- 2.Спесівцев Д. С. Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ : робоч. зошит у 2 ч. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. Ч. 1. 224 с.
- 3.Спесівцев Д. С. Житлове право : навч.-метод. посіб. для практ. занять і самот. роботи здобувачів вищ. юрид. освіти. Луцьк: Вежа Друк, 2023. 72 с.
- 4.Спесівцев Д. С. Особливості розгляду окремих категорій цивільних справ : навч.-метод. посіб. для практ. занять і самот. роботи здобувачів вищ. юрид. освіти. Луцьк: Вежа Друк, 2023. 64 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: станом на 01 верес. 2025 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356 (із змінами).
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. *Відом. Верхов. Ради України*. 2008. № 50–51. Ст. 384 (із змінами).
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121-III. *Відом. Верхов. Ради України*. 2001. № 5. Ст. 3 (зі змінами).
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260 (із змінами).
7. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 1. Ст. 2 (із змінами).
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності: Закон України від 06.09.2012 р. № 5245-VI. *Відом. Верхов. Ради України*. 2013. № 36. ст. 472 (зі змінами).
9. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 05.06.2012 р. № 4901-VI. *Відом. Верхов. Ради України*. 2013. № 17. Ст. 158 (із змінами).
10. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI. *Відом. Верхов. Ради України*. 2013. № 39. Ст. 517 (зі змінами).
11. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV (в редакції Закону від 26.11.2015 р. № 834-VIII). *Відом. Верхов. Ради України*. 2016. № 1. Ст. 9 (зі змінами).

Навчальна та наукова література:

Основна:

1. Дякович М. М. Сімейне право України: навчальний посібник. Харків : ЕКУС, 2022. 416 с.
2. Сімейне право України: підручник. [Т. В. Бондар, В. С. Гопанчук, О. В. Дзера та ін.]; за заг. ред. Т. В. Бондар, О. В. Дзери. 3-є вид., стереотип. К. : Юрінком Інтер, 2023. 520 с.
3. Мічурін Є. О., Шишка О. Р. Цивільне право. Альбом схем: навч. посіб. у 2 ч. Вид. 6-те, перероб. Харків: Право, 2022. Ч.1. 220 с.
4. Мічурін Є. О., Шишка О. Р. Цивільне право. Альбом схем: навч. посіб. у 2 ч. Вид. 6-те, перероб. Харків: Право, 2022. Ч.2. 250 с.
5. Цивільне право України (частина загальна): підручник / Баранова Л. М. та ін.; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024. 568 с.
6. Цивільне право України (частина особлива): підручник / Баранова Л. М. та ін.; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2025. 592 с.
7. Цивільне право в Україні: підручник у 2 ч. / за заг. ред. І. Р. Шишки. Київ: Ліра-К, 2025. Ч. 1: Загальна частина 948 с.
8. Цивільне право в Україні: підручник у 2 ч. / за заг. ред. І. Р. Шишки. Київ: Ліра-К, 2025. Ч. 2: Особлива частина. 1016 с.
9. Цивільне право: практикум / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк / за ред. В. О. Кучера. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. Ч. 1. 180 с.
10. Цивільне право: практикум / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк; за ред. В. О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 2. 208 с.

Додаткова:

1. Amineddoleh L. A. Kings, Treasures, and Looting: The Evolution of Sovereign Immunity and the Foreign Sovereign Immunities Act. *The Columbia Journal of Law & the Arts*. 2023. Vol. 46. No 4. P. 419–455.
2. Bite V., Romashchenko I. Online Formation of Companies in Lithuania in a Comparative Context: Implementation of the Digitalization Directive and Beyond. *European Business Organization Law Review*. 2023. Vol. 22. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10032245/>
3. Borlini L. The Covid 19 Exogenous Shock and the Crafting of New Multilateral Trade Rules on Subsidies and State Enterprises in the Post-Pandemic World. *German Law Journal*. 2023. Vol. 24. P. 72–101.
4. Chorażewska A. The limits of individual freedom in a democratic state. A contribution to the discussion based on the example of the Constitution of the Republic of Poland. *ASEJ*. 2023. Vol. 27, no. 3. P. 59–67.
5. Ciepley D. Democracy and the Corporation: The Long View. *Annual Review of Political Science*. 2023. Vol. 26. P. 489–517.
6. De Ambrosis Vigna A. The Right to Privacy as an Exemption from Freedom of Information in the Case of Persons Performing Public Functions (Poland's Example). *Studia Iuridica Lublonesia*. 2022. vol. 31, no. 2. P. 33–55.
7. Hedler L. Algorithms, Efficiency and the Two Faces of Courts. A Case Study of the Brazilian Superior Court of Justice (STJ). *Soziale Systeme*. 2022. Vol. 26, Issue 1–2. P. 370–395.
8. Naaman N. Bordering Legal Parenthood. *Yale Journal of Law & the Humanities*. 2022. № 33 (3). P. 333–364.
9. Odegard E. Companies in the Early Modern World: A Review of Recent Literature. *Itinerario*. 2022. Vol. 46. P. 439–449.

10. Peráček T., Kaššaj M. The influence of jurisprudence on the formation of relations between the manager and the limited liability company. *Juridical Tribune*. 2023. Vol. 13, Issue 1. P. 43–62.
11. Rönnbäck K., Broberg O. From Defensive to Transformative Business Diplomacy: The British South Africa Company Rule in Rhodesia, 1910–1925. *Business History Review*. 2022. Vol. 96. Issue 4. P. 777–803.
12. Siegle J. Overcoming Dilemmas of Democratization: Protecting Civil Liberties and the Right to Democracy. *Nordic Journal of International Law*. 2023. Vol. 81. P. 471–506.
13. Tunia A. Effectiveness of the human factor in justice in the light of dogmatic studies. *Efficiency of the Judiciary* / ed. A. Mezglewski. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, 2023. P. 171–204.
14. Vasyliiev V. Self-Regulation of Property Civil Relations With the Participation of State-Owned Enterprises: Shortcomings of the Soviet Approach. *Danube*. 2024. Vol. 15, issue 2. P. 108–118.
15. Бельо Л. О. Право на сім'ю: його зміст та особливості. *Юрид. наук. електрон. журн.: електрон. наук. фахове вид.* 2022. № 3. С. 74–77. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/14.pdf
16. Берназюк О. О. Судовий прецедент у правовій системі України: сучасні підходи до визначення поняття. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2023. Вип. 80, ч. 1. С. 403–410.
17. Бондарчук Я. П. Свобода як правова ідея, поняття, принцип. *Юридичний наук. електрон. журн.: електрон. наук. фахове вид.* 2023. № 3. С. 16–18. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/1.pdf
18. Ванчук І. Д. Спосіб правового регулювання: окремі аспекти. *Юрид. наук. електрон. журн.: електрон. наук. фахове вид.* 2024. № 1. С. 8–11. URL: http://lsej.org.ua/1_2024/3.pdf
19. Васильєв В. В. Високий розмір неустойки за порушення умов договору: свобода саморегулювання майнових цивільних відносин чи порушення принципів цивільного права? *Юрид. вісн.* 2022. № 3. С. 74–81.
20. Волохов О. С. До питання визначення поняття «ефективність законодавства» та його використання. *Акт. пробл. політики*. 2024. Вип. 73. С. 25–30.
21. Гаврилюк О. Ефективність правового регулювання господарських відносин: методологічні проблеми відносності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2025. Вип. 1. С. 10–17.
22. Гаврилюк О. О. Сучасні підходи до оцінки ефективності судової системи (господарсько-правовий аспект). *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2025. № 81 (1). С. 121–132. URL: http://forumprava.pp.ua/files/121-132-2025-1-FP-Gavryliuk_15.pdf
23. Гурин М. О. Процесуальна форма розгляду справ про визнання правочинів боржника недійсними у справі про банкрутство. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: ПРАВО*. 2022. Вип. 69. С. 185–188.
24. Дубовой А. С., Загребельна Н. А. Теоретичні аспекти визначення змісту юридичної відповідальності в системі права. *Legal Bulletin*. 2023. № 2 (8). С. 17–23.
25. Зелінська Я. С., Спасенко В. О. Прояви конфлікту інтересів в публічному адмініструванні: теоретичні та практичні аспекти. *Юрид. наук. електрон. журн.: електрон. наук. фахове вид.* 2022. № 3. С. 155–158. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2022/25.pdf.
26. Камінська І. Концепція принципу незалежності суддів у праві Європейського Союзу. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. 2022. Vol. 1, issue 2. P. 35–47.
27. Кельман М. С., Кельман Р. М. Правові обмеження – специфічний метод правового регулювання. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 82, ч. 1. С. 71–78.

28. Клещенко Н. О. Роль правової доктрини на формування національного законодавства: реалії сьогодення. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 6. С. 31–33. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/5.pdf
29. Ковальчук О. М. Право як соціальний феномен: цінності, свобода, обмеження. *Акт. пробл. вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 5. С. 3–9.
30. Кравцова З. С. Співвідношення понять «механізм держави» та «механізм здійснення державної влади»: конституційно-правовий аспект. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 10. С. 91–94. URL: http://lsej.org.ua/10_2022/18.pdf
31. Кривицький Ю. В. Теоретичні та практичні аспекти впливу судової правотворчості на судову реформу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 82, ч. 1. С. 89–97.
32. Криворучко І. Сутність та особливості адміністративної процедури в публічному управлінні. *Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія: Державне управління*. 2023 № 2 (18). С. 64–70.
33. Кройтор В. А. Прецедентний характер рішень Європейського суду з прав людини в сучасному цивільному процесуальному праві України. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 4. С. 192–198. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/46.pdf
34. Кройтор В. А. Суд як суб'єкт судової правотворчості в цивільному судочинстві України. *Аналітично-порівняльне правознавство*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 2. С. 375–379. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/67.pdf>
35. Луць Л. А. Принцип правової визначеності: сучасний стан та перспективи. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 8. С. 21–27. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2023/2.pdf
36. Марусяк Л. Системне тлумачення норм цивільного права. *Наук. прац. Міжрегіон. акад. упр-ня персоналом. Серія: Юридичні науки*. 2023. Вип. 2 (65). С. 30–34.
37. Менджул М. В. Свобода договору та її межі: відповідність цивільного законодавства України європейським підходам. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія ПРАВО*. 2022. Вип. 69. С. 31–35.
38. Моїсеєнко Ю. М. Окремі історичні аспекти інтервенції держави у сферу виробництва майнових благ і її впливу на свободу підприємницької діяльності приватних товаровиробників (від античності до раннього нового часу). *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 39–44.
39. Моїсеєнко Ю. М. Окремі особливості інтервенції держави у сферу виробництва майнових благ і її впливу на свободу підприємницької діяльності приватних товаровиробників у новий і новітній часи. *Київський часопис права*. 2023. № 4. С. 20–25.
40. Мочерад А. М. Верховний Суд як суб'єкт правоінтерпретаційної діяльності: проблеми тлумачення права. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 4. С. 233–240.
41. Новосад І. В. Міжнародне приватне право: історична ретроспектива та сучасність. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 7. С. 135–137. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2022/29.pdf
42. Оніщенко Н. М. Правотворчість: від методологічних засад до практичного призначення. *Modern Directions and Movements in Science: proceedings of the 2nd International scientific and practical conference (April 16–18, 2023)*. Luxemburg, 2023. С. 318–325.
43. Перунова О. М. Загальна характеристика процесуальної форми цивільного судочинства. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 5. С. 213–216. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2022/49.pdf
44. Пильгун Н. В., Григоренко М. О. Особливості та значення норм права. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 4. С. 55–57. URL: http://lsej.org.ua/4_2022/11.pdf

45. Пільков К. М. Висновки Верховного Суду: формула висновку, його обов'язковість та механізм відступу. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 8. С. 201–209. URL: http://lsej.org.ua/8_2023/46.pdf
46. Поляков Р. Б. Сутність відносин банкрутства (неплатоспроможності). *Акт. пробл. вітчизн. юриспруденції*. 2023. № 2. С. 63–73.
47. Смолів К. В. Принципи права неспроможності (банкрутства) в юридичній та судовій доктрині: постановка питання. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 6. С. 269–283. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2022/63.pdf
48. Соколова І. О., Філіппова А. Ю. Особливості судової практики як джерела прав в Україні. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2022. № 3. С. 49–52. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2022/9.pdf
49. Спесівцев Д. Окремі проблеми відновлювальної спрямованості відшкодування шкоди як способу захисту суб'єктивних цивільних прав на нерухоме майно у разі його знищення або пошкодження. *Історико-правовий часопис*. 2024. № 1 (22). С. 65–73.
50. Спесівцев Д. С. Концептуальні проблеми правового регулювання цивільних відносин в умовах війни : монографія. Луцьк: Завжди Поруч, 2022. 248 с.
51. Спесівцев Д. С. Проблеми дослідження зв'язку цивільних відносин і цивільного права з війною: історія і сучасність. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 93–99.
52. Спесівцев Д. С., Гофман Ю. Б. Поняття і види націоналізації майна. *Історико-правовий часопис*. 2024. № 2 (23). С. 40–50.
53. Спесівцев Д. С., Демчук А. М. «Охорона» і «захист» суб'єктивних цивільних прав: проблеми співвідношення понять. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. Том 34 (73). № 3. С. 25–32.
54. Цуркан-Сайфуліна Ю. В., Барабаш О. О. Оцінка ефективності правового регулювання через призму заохочувальних правових норм та правової культури. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2024. № 1, т. 35 (74). С. 191–195.
55. Чернишова В. Ю. Персональна відповідальність публічних службовців: проблеми реалізації. *Право та держ. управління*. 2022. № 3. С. 96–101.
56. Чернобаєва А. Досвід правового регулювання договірних відносин сурогатного материнства в країнах Балтії і в Україні. *Юрид. вісн.* 2022. № 2. С. 247–255.
57. Юзько Т. М., Слугоцька В. М. Поняття цивільного процесуального документа, його значення та функції у цивільному судочинстві. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 6. С. 243–245. URL: http://lsej.org.ua/6_2023/55.pdf
58. Ясинок Д. М. Судова правотворчість, як спосіб подолання «виключної правової проблеми» в континентальному та загальному праві. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: ПРАВО*. 2023. Вип. 75, ч. 1. С. 142–148.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
2. <http://rada.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України
3. <http://court.gov.ua/> – Офіційний веб-портал «Судова влада України»
4. <https://supreme.court.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Верховного Суду
5. <https://minjust.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України
6. www.gp.gov.ua/ – Офіційний веб-портал **Офісу Генерального прокурора**
7. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень
8. <https://unba.org.ua/> - Офіційний веб-портал Національної асоціації адвокатів України
9. <https://mvs.gov.ua/activity/domestic-violence> - Домашнє насильство: що це таке, як його розпізнати, куди звертатись по допомогу? - Веб-сторінка офіційного веб-порталу Міністерства внутрішніх справ України
10. <https://npu.gov.ua/gromadyanam/chasti-zapiti/protidiya-domashnomu-nasilstvu>

11. Протидія домашньому насильству. - Веб-сторінка офіційного веб-порталу Національної поліції України
12. <https://securitypolice.com.ua/> - Офіційний веб-портал поліції охорони
13. <https://uba.ua/ukr/structure/dep/komitet-z-civlnogo-smejnjnogo-ta-spadkovogo-prava> - Веб-сторінка Комітету з цивільного, сімейного та спадкового права Асоціації правників України